

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z powództwa M.P.
przeciwko M. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 stycznia 2024 r.,
zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie
z dnia 30 czerwca 2023 r., sygn. akt VII Pa 89/22,

oddala zażalenie.

D.S.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2023 r. (sygn. akt VII Pa 89/22; WSC 9/23) Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z powództwa M. P. przeciwko M. sp. z o.o. w K., o przywrócenie do pracy, w przedmiocie skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku z dnia 7 lutego 2023 r. Sądu Okręgowego w Krakowie, odrzucił skargę kasacyjną.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach rozpoznanych w postępowaniu uproszczonym. Zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną prawnie niedopuszczalną.

Zażalenie na ww. postanowienie złożyła strona pozwana, zaskarżając rozstrzygnięcie w całości zarzucając naruszenia przepisów postępowania, które to uchybienia miały istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. naruszenie przepisu art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i odrzucenie skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej z uwagi na rzekome rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym, podczas gdy niniejsza sprawa została rozpoznana w postępowaniu zwykłym (a nie uproszczonym), a tym samym skarga kasacyjna jest w tej sprawie dopuszczalna i nie podlega odrzuceniu;
2. naruszenie przepisu art. 505¹ § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469 z późn. zm.) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy w niniejszej sprawie wszczętej pozwem z dnia 7 grudnia 2018 r. zastosowanie znajdował przepis art. 505¹ pkt 1 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonej powołaną ustawą, zgodnie z którym rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym podlegały sprawy „o roszczenia wynikające z umów” (a nie jak obecnie wszystkie „sprawy o świadczenie”), a jednocześnie powództwo obejmowało roszczenie o zapłatę odszkodowania z art. 55 § 1¹ k.p. po rozwiązaniu umowy o pracę przez pracownika z uwagi na ciężkie naruszenie przez pracodawcę podstawowych obowiązków wobec pracownika, a tym samym roszczenie to nie wynikało z umowy, a co za tym idzie podlegało rozpoznaniu w postępowaniu zwykłym, a nie w postępowaniu uproszczonym.

Mając powyższe na uwadze, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione.

Sprawa z zakresu prawa pracy (art. 476 § 1 k.p.c.), spełniająca jednocześnie przesłanki określone w art. 505¹ § 1 k.p.c. - a więc dotycząca roszczeń wynikających z umowy o pracę, jeżeli jednocześnie wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty wskazanej w tym przepisie - podlega rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu uproszczonym. Specyfika postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy, polegająca przede wszystkim na zapewnieniu szczególnej ochrony interesów pracownika, wyrównaniu sytuacji procesowej stron (przy założeniu, że pracodawca jest zwykle stroną "silniejszą"), ułatwieniu pracownikowi dochodzenia roszczeń i ograniczeniu formalizmu do niezbędnego minimum, nie przemawia przeciwko łączeniu postępowania z zakresu prawa pracy z postępowaniem uproszczonym, lecz za poszukiwaniem takich sposobów rozstrzygnięcia ewentualnych kolizji między tymi dwoma rodzajami postępowania, aby w maksymalnym stopniu zachować ich odrębności służące określonej celowi. Słusznie w związku z tym zwraca się uwagę w doktrynie procesu cywilnego, że nie ma poważnych argumentów na rzecz poglądu, że w sprawach o roszczenia wynikające z umowy o pracę stosowanie przepisów o postępowaniu uproszczonym - równoległe z przepisami o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy - jest wykluczone albo niedopuszczalne. Przeciwnie, skoro jednym z podstawowych celów tego postępowania jest zapewnienie szybkiej ochrony pracownikowi, to postępowanie uproszczone - podobnie jak postępowanie nakazowe lub upominawcze - w sprawach, w których jest dozwolone (art. 505¹ pkt 1 k.p.c.), cel ten spełnia z jeszcze lepszym skutkiem, a jest oczywiste, że wśród spraw z zakresu prawa pracy są także sprawy drobne i proste. Kwalifikując sprawy do postępowania uproszczonego ustawodawca posłużył się kryterium przedmiotowym, określając w art. 505¹ k.p.c. roszczenia, jakie mogą być rozpoznawane w tym postępowaniu. Skoro nie zastosowano kryterium podmiotowego, to oznacza, że w postępowaniu tym mogą się toczyć sprawy między osobami fizycznymi, między osobami prawnymi, między osobami fizycznymi i prawnymi oraz z udziałem podmiotów niemających osobowości prawnej, ale mających zdolność sądową. Pominięcie

kryterium podmiotowego ma również ten skutek, że postępowanie uproszczone może dotyczyć także tych osób (podmiotów), których spory - ze względu na kryterium podmiotowe - gdyby nie zostały zakwalifikowane do postępowania uproszczonego, podlegałyby rozpoznaniu albo według przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych (ponieważ stronami sporu są przedsiębiorcy), albo o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy (ponieważ stronami sporu są pracownik i pracodawca).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że o tym, czy sprawa jest rozpoznawana (została rozpoznana) w postępowaniu uproszczonym, nie decyduje wyłącznie spełnienie obiektywne przesłanek z art. 505¹ § 1 k.p.c., lecz znaczenie mają czynności stron, przewodniczącego lub sądu pierwszej instancji. Nie można bowiem przyjąć, aby samo spełnienie przesłanek zawartych w przepisach kodeksu postępowania cywilnego przesądzało o tym, że sprawa została rozpoznana w trybie uproszczonym. Decydujące znaczenie ma to, czy sąd rzeczywiście rozpoznał sprawę w tym postępowaniu. O tym, że ustawodawca przypisuje znaczenie rzeczywistemu rozpoznaniu sprawy w postępowaniu uproszczonym, a nie tylko spełnieniu przesłanek do jej rozpoznania w tym postępowaniu, świadczy treść art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach "rozpoznanych" w postępowaniu uproszczonym. Chodzi więc o sprawy, w których wyrok sądu drugiej instancji zapadł w postępowaniu uproszczonym, a nie o sprawy, które kwalifikowałyby się do rozpoznania w tym postępowaniu. Jeżeli więc sprawa, w której były spełnione przesłanki z art. 505¹ k.p.c. nie zostanie (nie została) rozpoznana w postępowaniu uproszczonym, to skarga kasacyjna nie będzie w niej wyłączona i odwrotnie, jeżeli sprawa zostanie w drugiej instancji rozpoznana w postępowaniu uproszczonym, to zgodnie z art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. skarga kasacyjna będzie w niej niedopuszczalna nawet wtedy, gdyby sprawa nie kwalifikowała się do rozpoznania w tym postępowaniu odrębnym. Istotne znaczenie ma tutaj zarządzenie przewodniczącego o skierowaniu sprawy do rozpoznania w określonym postępowaniu odrębnym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2018 r., III PZ 11/18, LEX nr 2579565). O tym, czy sprawa została rozpoznana w postępowaniu zwykłym, czy też uproszczonym nie decyduje np. skład sądu pierwszej instancji rozpoznający sprawę, ale to czy

zarządzeniem przewodniczącego została skierowana do rozpoznania w postępowaniu odrębnym, a sąd pierwszej instancji nie wydał postanowienia o zmianie tej kwalifikacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2008 r., II PK 45/08, OSNP 2010 nr 5-6, poz. 59).

W niniejszej sprawie pozew został złożony na formularzu (wpłynął do Sądu Rejonowego dla Krakowa Nowej Huty w Krakowie dnia 20 lutego 2019 r.) i podpisany przez profesjonalnego pełnomocnika. Sam pełnomocnik wnosił o rozpoznanie sprawy w postępowaniu upominawczym, sformułował także wniosek o rozważenie przez sąd wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (str. 3-6 akt). Następnie zarządzeniem z dnia 21 lutego 2019 r. sprawę pisano do repertorium pod sygn. akt P 222/19/N upr. (str. 1 akt). Także odpowiedź na pozew została złożona na urzędowym formularzu (data wpływu do Sądu 8 lipca 2019 r.). W przedmiotowym postępowaniu powód dochodził od pracodawcy odszkodowania na podstawie art. 61¹ k.p. w wysokości określonej w art. 61² k.p. W tym miejscu warto podkreślić, że powód był pracownikiem, a domagał się odszkodowania od pracodawcy. Natomiast przepisy wskazane w pozwie regulują kwestie odszkodowania pracodawcy za nieuzasadnione rozwiązanie przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 55 § 1¹ k.p. W piśmie procesowym z dnia 26 lutego 2019 r. pełnomocnik powoda sprecyzował podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazując, że doszło do oczywistej omyłki w uzasadnieniu pozwu (str. 11 akt).

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2022 r. (sygn. akt IV P 222/19/N) Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zasądził na rzecz powoda kwotę 13.350,00 zł tytułem odszkodowania z art. 55 § 1¹ k.p. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi do dnia 13 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty.

Apelację z dnia 20 czerwca 2022 r. wniosła pozwana, podstawy środka zaskarżenia były zgodne z art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. Zarządzeniem z dnia 7 lipca 2022 r. sprawę wpisano do repertorium Pa 89/22 upr. z symbolem 402 pr. (str. 199 akt). Na obydwu tomach akt, w prawym górnym rogu, widnieje sygnatura akt Sądu I instancji (IV P 222/19/N upr.).

Dnia 7 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wydał wyrok w sprawie o sygn. akt VII Pa 89/22 oddalając apelację pozwanego.

Skoro niniejsza sprawa - jak to wynika z akt sprawy, została rozpoznana w postępowaniu uproszczonym, to orzeczenie Sądu II instancji nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną - nie doszło więc do naruszenia przepisu art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c.

Nie mamy także w rozpoznawanej sprawie do czynienia z naruszeniem art. 505¹ § 1¹ k.p.c. Roszczenia wynikające z umów - w rozumieniu art. 505¹ k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym w dniu składania pozwu) - to roszczenia, które wynikają z umów w tym sensie, że mają w nich swą przyczynę. Chodzi więc o sytuacje, w których umowa - a nie np. ustawa, czyn niedozwolony lub inne zdarzenie - jest normatywnym podłożem dochodzonego roszczenia, przy czym nie chodzi wyłącznie o roszczenia mające źródło w samej umowie - w jej treści - ale także o roszczenia wynikające z reżimu ustanowionego przez ustawę. W orzecznictwie dostrzega się, że przy dokonywaniu oceny, czy danego rodzaju sprawa związana jest ze stosunkiem pracy konieczne jest ustalenie czy spełniony został aspekt przedmiotowy odwołujący się do podstawy faktycznej roszczenia, które nie powstałoby gdyby nie istniał stosunek pracy. Podstawą roszczenia strony powodowej w niniejszej sprawie była umowa o pracę. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika, o którym mowa w art. 55 § 1¹ k.p., jest nadzwyczajnym trybem zakończenia stosunku pracy. Natomiast wysokość przewidzianego w tym przepisie odszkodowania zależy wyłącznie od rodzaju zawartej umowy, nie ma natomiast znaczenia faktyczna wysokość poniesionej przez pracownika szkody. W przypadku gdy pracownik niezwłocznie rozwiązał bezterminową umowę o pracę, przysługuje mu odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za okres wypowiedzenia. Jeśli natomiast w trybie natychmiastowym rozwiązał umowę o pracę zawartą na czas określony, wówczas odszkodowanie przysługuje mu w wysokości wynagrodzenia za czas, do którego umowa miała trwać, nie więcej jednak niż za okres wypowiedzenia. W doktrynie przyjmuje się, że wysokość odszkodowania uregulowana w przepisie nie może być podwyższona na

podstawie Kodeksu cywilnego. Celem odszkodowania jest bowiem rekompensata za utracone wynagrodzenie w okresie wypowiedzenia (por. *M. Gładoch*, Umowy o pracę. Nowelizacja Kodeksu pracy. Wzory umów i klauzul. Komentarz, Warszawa 2024). Warunkiem zasądzenia odszkodowania jest więc uznanie przez sąd pracy, że doszło do ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków przez pracodawcę. Rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn określonych w art. 55 § 1 i 1¹ k.p. pociąga za sobą skutki, jakie przepisy prawa wiążą z rozwiązaniem umowy przez pracodawcę za wypowiedzeniem (art. 55 § 3 k.p.).

Mając powyższe na uwadze, z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

[SOP]

[a!]